

GAUR TRINKATUA, BIAR IRAULTZAILE

- Katagorri, egizu nozbait lan ere -dino etxekoandreak katua aretoan lo ikusita. Ankak tolestuz, bigungarri biurtzen urdailapean. -Lo egiteko bakarrik ez zaitugu bear etxean. -Eta ostikada bat emon deutso eskoiko oinaz.

Katua itxartu eta aizetan ondatu da lastategi bidean. An, zalantzarik gabe, leku erosoagoa aurkituko dau lo egiteko. Lasto gainean biribilbiribil, burua atzeko anka artean gordeta, a bai loaldi luzea ta baketsua!

Etxe berean txakur bat ere bizi da. Txakur baltza. Arratoi txakurra. Mustur itsusia, ule luzezorrotz banakaz itsusitua. Arratoiak izutzeko edo... BAT dauka izena. Bizimodu erreza ta alperra daroa BAT-**ek.rian** ditu saietsak narru azpian. Begiak tinko gorantz adi-adi, oarkaberen baten goitik beera aragi zatiren bat edo jausiko balitz.

Luzaro egon da orret ra. Baina izketan eta janean dabilz maaikidea ez dira konturatzen katurik dagonik ere.

-Miau, miau, -Katagorrik, emen nago iragarri guraz.

-Zapi, katua! -Eta astinaldi bat emoten deutso oin bata jasoaz etxe-jaunak.

Bizkor egin dau ies, ez urrutira. Laster dator barriro maaipera gose da ta. Ikusi dau etxekoandreak etortzen. Artu dau koilarakada bat eta bota deutso lurrera.

-Ez dozu asko merezi lo baino ez dozu egiten eta. Baina...

Onek bai arin iruntsi! Or amaitu da katagorriren bazkaria.

Etxe-jaunak:

-Andratxoa, ez eiozu katuari orrenbeste emon. Gosea kendu nai badau arratoiak eta saguak jan daizala.

Jan beariko, bizi nai badau. Erasoten ditu, bai. Baserri aretan ez dozu arraorik ez sagurik ikusiko. Batenbat agertzen dan bakoitzean an bazkari ordua da. Txakurra ez da agiri. Katua maipean dago. Gosearen-gosez azurretan. Agi dago Katagorri arrapatzeko. Lan au geienetan gabaz edo leku ezkutuetan egiten dauanez, etxekoak ez dira oartzten eta lo bakarrik dagialakoan dagoz. Alper-nagitzat emoten dabe.

Bitartean, firin-faran dabil txakurra. Erregeak baino obeto bizi da. Txeraz eta laztanez inguratzen dabe etxeko guztiek. Batez ere etxekoandreak.

-BAT, BAT! Gose izango zara oraingoz. Ea, ba, oraintxe jarriko deusut. Eta sorbalda-buru igurtzen dau eskuagaz polito-polito, maitasunez.

-Zu barik baserria arratoiz beteta egongo litzake.

Ez dau bere bizitzan sagutxo bat ere arrapatu. Ezkerrak Katagorri-ri...

-Zure usaina asmauta bakarrik ies egiten dabe arratoi-saguak.

Inoiz ez dauanez arratoirik ez sagu txikienik arrapatzen, atxakiren bat burutu behar aldeztzeko.

Iru janaldi eder daukaz txakurrak egunero: goiz, eguerdi ta arratsalde. BAT eguerdiko janaldian dago. Ontzia goraino beteta aragiz. Aoa bete aala baino aragi geiago artzen dau bakoitzean. Lau edo bost ozkada, burua batera ta bestera eraginez, ta iruntsi ta iruntsi. Flo, no, flo egiten deutso aoak aragia zeaztzen dauan bitartean. Aokada bakoitza bizkor irunzten alan ere. Irrika gosea baino aundiagoa izan eta eperik ez, astiro ibiliz, aokadea dastatzeko. Gainera, Katagorri susmau dau ondoan eta lapurtuko deustanaren bildurrak arinago jardutera ziritzen. Katagorriren bekaitza!

Urrin barik, ipurdi eta atzeko anka gainean jarrkita, adi-gabe egiten, tripa zorriaren irrits jasangatzak, itxulkin gaindituz. Ezkerreko begia aragirantz itzuliz, bere kautan:

-Arratoi eta sagu guztiak suntsitu ditut nik. Lan ori egin dodalako ez daukat zer janik. Onek, barriz, jan eta egurastu bakarrik egiten dau. Eta begira zelako ordaina. Alper eta nagi guztiak ez ete daukie gero bizimodu bardina? Ori bazkaria!!! -Adurra bar-bar dario, lurra bustitzeraino, alboko janariaren zirrarez-. Zatitxo bat ere ezingo ete dot aoratu?

Lau anka gainean jarri ta urreratzen asi da.

-Uuuuuuuu! -urrume txakurrak musturra ilunduz.

-Jan gabe ezin naz bizi. Ostu egin bear deustat.

Txakurrak aoa bete-bete daukan unetxo baten, doan aizea baino bizkorrago erabilirik eskoako anka-erpak, ostu deutso aragi zati ederra bere ontzitik. BAT bere atzetik joan orduko, Katagorri galdu da lastategiko ate-zulotik, bere gorde-leku ezagunean ezkutatuz.

Au bai bizimodu tristea! Bizi nai badozu lapurretan jardun bear.

Lapurtua izan arren gozo egin jakon Katagorri egun aretako bazkaria.

Ez dira ondo konpontzen Katagorri ta BAT. Obeto esateko. BAT-ek ezin dau eroan Katagorriekin bizi bearra. Bera alperra. izan eta bestea fina dalako? Ez dakigu. Bearbada, kontzientziak min emon.

Eguerdi ostean Katagorri, beti bezela, lurrean etzunda dago etxe-aretoan, begiak itxita, biribilduta.

BAT kanpotik dator. Atetik sartu daneko ikusi dau katua eta zalaparta zaratatsu baten badoa; beraganantz asarre bizian eta irunzteko eran.

"Baina, bai zera! Katua sutundu egin da eta, txakurraren aginetatik bizkor irrits eginik, ater, zabalduetik ospa egin dau. Txakurra atzetik. Biak zein arinagoka. Areen jira-birak ikustekoak ziran!

Arri-kozkor gaineratik, larra bigun, bide lupeztu eta potxingoetan zear, naiz eta katua ez izan ur zalea. Buztitzea naiago txakurraren aginetan bere burua ikusi baino.

Alako baten, katuak lexar mee luzea ikusi dau. Erpa zorrotzak eskilara

biurtuz, an doa arbolan gora. Leenengo adarrean kokatu ta garailearen pozaz:

-Miau, miau! barre algaraka-Axaxa!!! Igon, kapaz bazara.

Azpian txakurra ito bearreko ausitan. Eztarria ere laztuta dauka zaunken eraginez. Noizbait nekatu da zaunka egiteaz eta etzun lurrean, onako au asmauz batera:

-Egin zuk orain barre, gero egingo dot nik. Azkenengoaren barreak pozgarrienak. Noiz edo noiz azpertzuko zara or goian. Nik itxaron neike emen atsedena artuz.

Luze egiten jako Katagorri-ri arbola-adar gainean kokatuta egotea. Ixilduaz joakoz barreak. Tinko ta leiaz aztertzen ditu bere barrendegitik arerioaren mogimentuak. Onek loarena egiten, baina zuur dago goikoa noiz jatsiko.

Begiak itxita oartu deutsoz Katagorri-k eta oineztu-abiaduran bota dau bere burua arbolatik.beera eta badoa arrapaladan, BAT seneratu orduko.

Amorruz bete da au iges egin deutsalako eta bata bestearen atzetiko lasterketa barriztu dabe. Arin dagien bitartean, bakoitza berekiko mintzoan:

-Beti egiten deustazu iges, baina ziur txeatuko zaitut gaur. Nire aaleginei irri egiten deutsezu. Gaurkoak azkenengoak izan dira.

-Txakur itsusi orrek ez deust bizitzen izten.

Atsedenditxo bat ere ezin artu! Gaur arpegia emon bear deusat.

Lau oinkaldian ibilteak aunatu ditu guztiz biak.

-Ezin dot arinean jarraitu -arnasestuka katuak-. Guztiz ebainduta nago. Oraintxe eldu da barruan gordeta daroadan neure nortasuna erakusteko ordua.

Bat-batera itzuli-erdi bat egin dau eta txakurraren aurrez aurre agertu. Asarreaz musturra zakartu, begiak sutan, belarriak tinkotu ditu, aurreko anka biak tentetu, atzekoak gogortu, baina azur-giltzak tolestuz jauzi egiteko eran, bizkar-azurra gorantz konkortu. Dan baino aundiago emoten dau. Bildurgarri agertzen, benetan. Asarrez itsuturik dagota ez dau astirik izan txakurrak oartzeko katuaren sumin bortitza.

Eraso egiten dau. Aurreratzen da izu. Katuarenganatu orduko, barriro atzerantz dator. Aurrera ta atzera, aurrera ta atzera iruntzi bear daualakoaren plantak eginez. Ez da ausartzen, orraitio. Katagorri arrotu egin da, zorroztu ditu bere erpak eta urreratu jakon baten "miau" ozen karrankaria bota eta, jauzi laster batez, aurreko anka bietako amar erpak josi deusaz mustur itsusian.

Min hartu dau BAT-ek, min etsia.

-Iii, iii, iii, ii, ii, ii! -Irrintzi dagi ixildu ezineko negarretan, minaren minberaz.

Belarri ta buztana apal, arinkada bigunean, etxe barruan sartu da eta, lotsaren lotsaz, okolu baten ezkutatu.

Katagorri oldozkor eta ilun geratu da.

-Orraino eldu bear errasorik gabeko auzitxo bat konpontzeko!

Eliseo Lejarza - Karmeldarra - (Zeanuri)